

Nytt standar till Livgardets kavalleridel spikas i december 2013 (kompletterat med H.M. Konungens överlämnande i mars 2014)

Kort bakgrund

Anledningen till att förbandet nu får ett nytt standar är, att det gamla är totalt utslitet, inte minst beroende på att reservstandar inte funnits förrän under den allra sista tiden.

Det hittills brukade standaret överlämnades 1994-12-04 (Lundadagen) till dåvarande Livgardets dragoner (K 1) av H.M. Konung Carl XVI Gustaf på förbandets kaserngård på Lidingövägen i Stockholm. Det fördes som förbandsstandar vid K 1 intill sammanslagningen med Svea livgarde (I 1/Fo 44) och Livgardesbrigaden (IB 1) 2000-07-01.

Från 2000 förs standaret tillsammans med Livgardets fana (f d Svea livgardes, I 1 fana) av Livgardet men även ensamt vid Livgardets kavalleridel då denna uppträder separat.

På 1600-talet levererades fanduken till förbandet, där chefen på plats under högtidliga former spikade på duken på fanstången.

Denna tradition återupptogs i senare tid under 2007 när kommandotecknet var klart för den operative chefen inom EU (då denne var svensk officer).

Ceremonin blev så uppskattad, att fan-/flagg-/standarspikningen numera således kan betraktas som tradition före det högtidliga överlämnandet på förbandet.

Beskrivning av standaret

Material: Botten samt applikationer av flaggsiden, broderitråd av silke, mellanfoder av bomull samt tre lager frans. Det nya standaret har försetts med frans i guld och blått (återgång till standaren före 1995). Man har nu valt att använda tre lager fransar (guld – blått – guld) då det inte gick att få tag på en tvåfärgad frans.

Teknik: Det detaljerade mönstret har tryckts på bottenväven för att garantera exakthet. De färgade ytorna är applicerade, några handfärgade och fastsydda med plattsöm. Mindre ytor är broderade med schattersöm. Texten på bakstycket är broderad med plattsöm.

Motiv: Vit duk, på åtsidan i mitten stora riksvapnet utan mantel enligt lag om Sveriges riksvapen. I vardera hörnet en kunglig krona med rött foder. På frånsidan segernamn i gult vågrätt placerade samt i vardera hörnet tre öppna gula kronor ställda två och en (traditionsarv från f.d. Livregementets dragoner, K2). Segernamnet Lund 1676 är under kunglig krona (visande att Konungen personligen förde befålet över förbandet under slaget). *Standarspetsen* är försedd med Konungens krönte namnchiffer. På stångens *doppsko* är ”Livgardet 2013” graverat. *Standardduken* är (liksom *dragonduk*) fäst i *stången* med tre rader tännlikor med 3,5 cm avstånd. Fan- och kommandoteckenduk fästs med en rad tännlikor med 4 resp. 3,5 cm avstånd.

Detta standar är tillverkat av två lager omönstrat siden eftersom mönstrat siden (damast), vilket normalt skall användas, inte fanns att tillgå. Hållbarhetsmässigt och även rent estetiskt (det mönstrade sidenet ”stör” motiv och segernamn) är det i detta fall en fördel med omönstrat siden.

I motsats till en fana, som ovanför duken har ett fanband (kravatt) i blått och gult fäst runt stången, har standaret en *kordong* med flätat blått natursilke och guld samt i de två ytterändarna tofsar av blått natursilke och guldbuljoner.

Lång process

Standaret är ett exklusivt hantverk som i det här fallet tog drygt 9 månader (1060 timmar) att utföra, varav 1020 timmar för broderi och 40 timmar för montering. Att ta fram ett standar med många detaljerade motiv på åt- och frånsidan är en lång, och med tanke på broderierna och arbetsinsatsen, relativt dyrbar process. Det är också en värdefull investering för förbandet som förhoppningsvis ska hålla i flera decennier. Kostnaden, utslagen på en livslängd om *minst* 20-30 år blir därför inte så hög förutsatt att fälttecknet hanteras rätt.

Det finns möjlighet för de förband som ofta använder sitt fälttecken (t.ex. i högvakts- och annan ceremoniell tjänst) att också anskaffa ett ersättningsfälttecken, en s.k. vaktfana (-standar) som är i ett enklare utförande (tryckt) och som skall användas vid dåligt väder.

Processen börjar med att förbandet anmäler behovet av ett nytt fälttecken till Högkvarteret som efter beslut uppdrar åt Försvarets traditionsnämnd att tillsammans med berört förband och en heraldisk konstnär, i detta fall Kristina Holmgård, ta fram en standarritning.

Standarritningen godkänns därefter av Högkvarteret.

Slutligen får Armémuseum i uppdrag att tillverka fälttecknet vilket i detta fall skett med Handarbetets Vänners (HV) ateljé som underleverantör.

Innan det går att börja med sömnaden måste sidentyget krympas. Detta görs genom att det blötläggs varvid även överflödiga färg försvinner, vilket gör det möjligt att föra fälttecknet även när det regnar. Efter sköljningen får sidentyget ligga plant för att torka.

Standarritningen levereras som bildfil och konturen separeras och förs över i en tryckram, skala 1:1, varefter mönstret förs över på sidentyget, genom att trycka den tunna konturlinjer i en svag färg på bottentyget. Samma sak görs med varje enskilt motiv.

Det är viktigt att kypertlinjen (den vävda diagonalen i tyget) går åt samma håll på alla olika färgerna av sidentyget. Kypertlinjen ska gå mot standarspetsen.

När detta är gjort fästs bottentyg i en sybåge och spänns ut och broderiet kan påbörjas. Stora motiv som skall appliceras klipps ut och läggs ut på bottentyget varefter de sys fast för hand. Därefter kantas motivet med en tät plattsöm. Plattsömmen har lika långa stygn på båda sidor och bildar en kontur. Schattersöm är en annan teknik som använts för att fylla bl.a. lejonens klor och tunga, samt kronornas pärlor. När man vill fylla en yta är schattersöm att föredra. Man syr olika långa stygn och varierar riktningen så att en yta bildas. Efterstygn har använts för mycket tunna linjer.

När fanan är färdigbroderad tas den ur sybågen och spänns upp på en skiva. Den fuktas med vatten och får torka till sin rätta form. Därefter fällas standaret med frans och fästs vid stången med tännlikor, en kort mässingsspik med stort buktigt huvud.

Konstbrodöserna Kirsi Mattila, Lina Lindh och Louise Peribert har sytt de enormt många stygnen. Med stor precision har de lagt det ena stygnet till det andra.

Standarspikningsceremoni med Livgardet på Armémuseum den 4 december 2013

Detta gjordes vid en speciell ceremoni på Armémuseum tillsammans med förbandschef och utvalda övriga representanter från förbandet, c:a 20 personer. Tännlikorna, korta mässingsspikar, som fäster standaret vid stången, är då till viss del halvt islagna för att deltagarna ska kunna slå i var sin tännlika under högtidliga former.

Själva överlämnandet av standaret kommer att ske under våren 2014 (förhoppningsvis av H.M. Konungen). Genomförandet av denna högtidliga ceremoni beskrivs utförligt i Instruktion för Försvarmakten, Ceremonier 2010 (CerI FM 2010, HKV 2010-12-21 bet 09 831:69672).

Se även nedan dokumentation på sidorna 4-5 (Försvarmaktens beslut om framtagande av nytt standar för Livgardet samt Livgardets regementsorder för själva spikningsceremonin). Notera, att förbandet i detta fall som deltagare valt ett brett urval av representanter för olika kategorier och tjänstenivåer (motsv.) i stället för förbandets ledningsgrupp.

Överst till och från vänster: Överintendenten för SFHM Staffan Bengtsson, konstnären Kristina Holmgård, medlemmen i TradN Christian Braunstein, sekreteraren i TradN Urban Schwalbe samt signalgivare ur Livgardet. Överst till höger: Chefen för Armémuseum, Eva-Sofi Ernstell.

Underst: Delegationen ur Livgardet med regementschefen Håkan Hedlund i spetsen.

Beslut rörande tillkomsten av det nya standaret och order för standarspikningen

Nytt fälttecken Livgardet/kavalleri

(utdrag ur HKV:s beslut 2012-05-08 09 811:56802)

Bakgrund

Livgardet (LG) har i ovan nämnd skrivelse hemställt om medel för anskaffning av ny förbandsfana för LG/kav.

Bedömning

Försvarmakten bejakar LG hemställan. LG ska som förband föra två fälttecken genom sina traditioner både från f.d. Svea livgarde (fana) och f.d. Livgardets dragoner (standar). Livgardet ska dessutom även fortsättningsvis låta livkompaniet vid LG/inf föra sin särskilda kompanifana som officiellt fälttecken.

Fortsatt handläggning

HKV PROD UTB har med hänsyn till tidsförhållandena tidigare initierat ärendet vid Försvarets traditionsnämnd. Beställning av standaret och vaktstandaret sker av LG genom normala upphandlingsrutiner (kundvagn i PRIO med Statens Förvarshistoriska Museer (SFHM) som leverantör av standaret och till Riksarkivet för digitalt original av slutligt antagen modellritning). När standaret är färdigställt bör fanspikningsceremoni genomföras i enlighet med SFHM anvisningar.

LG bör överväga om en särskild transportlåda i likhet med lådan för transport av LG fana ska anskaffas för att skydda standaret vid längre förflyttningar.

Det färdiga standaret och vaktstandaret ska redovisas i försvarmaktens redovisningssystem och tas ut från servicepunkt (motsv.) som lån enligt ordinarie rutiner.

Beslut

Försvarmakten hemställer att Statens förvarshistoriska museer (SFHM) anskaffar ett nytt standar och ett vaktstandar för LG/kav enligt vedertagna rutiner.

LG nuvarande standar överlämnas till SFHM när den nya tilldelats.

Kostnader för standar, vaktstandar och digitalt original av modellritningen ska belasta LG ordinarie investeringsram.

Beslut i detta ärende har fattats av överstelöjtnant Peter Tagesson. I ärendets beredning har deltagit överstelöjtnant Olle Strid och kapten Patrik Laestadius, PROD UTB, den sistnämnde även som föredragande.

Överlämningsceremoni på Kavallerikasern den 19 mars 2014

Efter spikningsceremonin i december så överlämnade H.M. Konungen standaret till Livgardet vid en högtidlig ceremoni på Kavallerikasern. Se följande länkar som beskriver förloppet i bilder och film samt allmänt om fälttecken:

<http://www.kungahuset.se/kungafamiljen/aktuellahandelser/aktuellt2014januarimars/kungenlamnadeoverstandartilllivgardetsefilmhar.5.5b51a70b1446efe134bac8.html>

<http://www.sfhm.se/verksamhet/forsvarets-traditionsnamnd/skrift-om-forsvarets-traditioner/>

Spikningsceremoni av Livgardets standar

(utdrag ur Livgardets regementsorder 333:8 2013-11-29 09 811: 43242)

1 Orientering

Inför HMK överlämning av nytt fälttecken/standar för Livgardet skall spikningsceremoni enligt tradition genomföras. Härvid skall chefer vid krigsförband ur Livgardet som för Livgardets dragoners traditioner delta. Vidare skall bred representation genom olika tjänstenivåer föreligga.

Syftet med en standarspikning är att knyta regementets relevanta förbandsdelar och personal personligt till standaret att följa, värna och vårda i fred, kris och ofred!
Det är en högtidsstund vid regementet!

2 Order

Datum: 2013-12-04
Tid: 0930-1100
Plats: Armémuseums huvudingång
Utrustning: C1 Daglig dräkt m/87A

Följande spikar och i ordning:

C LG, Reg SC, C MPE (tillika DragonÄ), C Livbat, C 13:e, C 14:e, C 15:e, C KavA
C LDK (även såsom DÄ och representant för alla dragonsubalterner), fj Strante (reserv 1/sg Lindberg) repr SO (först utnämnde Fj), dragon Suursuo (representant GSS - såsom vinnare av årets Hubertusjakt), mj Rosén (officersrepresentant FM MPE), C Livskv, C 131 MP-komp, C 134 MP-komp samt en dragonmusiker enligt C LDK (som representant för beridna musiker),
med hemställen om deltagande: övlt C Grafström (ordförande Livregementets till häst kamratförening som representerar alla tidigare Livdragoner), RCO (tillika AO) samt stf C LG.

Övrigt

Ceremonin skall dokumenteras av fotograf ur Livbat. Digitalt fotounderlag skall finnas tillgängligt till C MPE snarast efter ceremonin för presentation under genomgångar under eftermiddagen den 4 december.

Fj Strante och livdragon Suursuo beordras av respektive skvadronschef.

Håkan Hedlund